

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>4</u>	<u>7</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>7</u>

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року).

Доктор психологічних наук,
професор кафедри психології

(підпис)

М. Максимов

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання Українська	
Змістових модулів - 2	Спеціальність: С4 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		4-й	
		Семестр	
			7-й
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Залік

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Екологічний менеджмент» є формування системи знань та практичних навичок управління екологічними процесами на рівні підприємств, організацій та суспільства загалом. Дисципліна спрямована на підготовку фахівців, здатних інтегрувати екологічні принципи у систему менеджменту, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати сталий розвиток.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Екологічний менеджмент» є:

- Ознайомлення з концепціями сталого розвитку — вивчення теоретичних основ екологічного менеджменту та його місця у сучасній економіці.
- Формування знань про екологічні стандарти — аналіз міжнародних та національних нормативних документів у сфері екології та охорони довкілля.
- Розвиток управлінських компетентностей — навчання методам планування, організації та контролю екологічних програм.
- Оцінка екологічних ризиків — формування навичок аналізу та мінімізації негативного впливу діяльності людини на довкілля.

- Впровадження екологічних інновацій — ознайомлення з сучасними технологіями та практиками екологічного управління.
- Формування екологічної культури — виховання відповідального ставлення до природи та усвідомлення ролі менеджера у забезпеченні екологічної безпеки.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Екологічний менеджмент» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізіти:

- Організаційна психологія — вивчає психологічні закономірності поведінки та взаємодії людей у трудових колективах, спрямовані на ефективність роботи організації.
- Психологія управління — досліджує психологічні механізми керівництва, прийняття рішень, мотивації та комунікації у процесі управлінської діяльності.
- Правознавство — дисципліна, що формує знання про систему права, його галузі та основні правові інститути, необхідні для професійної та громадянської діяльності.

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

Постреквізіти:

- Психологія сім'ї та подружжя — навчальна дисципліна, що досліджує закономірності розвитку сімейних і подружніх стосунків, їхній вплив на особистість та методи психологічної допомоги сім'ї.
- Переддипломна практика — завершальний етап професійної підготовки, спрямований на інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок у реальних умовах діяльності психолога та підготовку до виконання кваліфікаційної роботи.
- Кваліфікаційна робота — самостійне науково-практичне дослідження здобувача освіти, що демонструє рівень його професійної компетентності та готовність до самостійної діяльності у сфері психології.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Екологічний менеджмент» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи екологічного менеджменту

1. Предмет і завдання екологічного менеджменту

Тема розкриває сутність екологічного менеджменту як науки та практики управління природоохоронними процесами. Вона пояснює його предмет, основні функції та завдання у сучасному суспільстві. Особлива увага приділяється ролі менеджера у забезпеченні екологічної безпеки та інтеграції екологічних принципів у систему управління організаціями.

2. Концепція сталого розвитку

У темі розглядаються основні положення концепції сталого розвитку, що поєднує економічні, соціальні та екологічні інтереси. Пояснюється значення балансу між потребами сучасного суспільства та збереженням ресурсів для майбутніх поколінь. Студенти отримують уявлення про глобальні та локальні стратегії сталого розвитку та їхнє практичне застосування.

3. Екологічні стандарти та сертифікація

Тема присвячена міжнародним та національним стандартам у сфері екології, зокрема серії ISO 14000. Розглядаються принципи екологічної сертифікації та її значення для підприємств і суспільства. Вона формує знання про механізми контролю відповідності діяльності екологічним вимогам та підвищення конкурентоспроможності організацій.

4. Екологічна політика підприємства

У темі аналізуються принципи формування екологічної політики на рівні підприємства. Розглядаються стратегічні напрями корпоративної відповідальності та інтеграція екологічних цілей у бізнес-процеси. Студенти вивчають приклади успішних екологічних програм та їхній вплив на імідж і розвиток організації.

5. Організаційні основи екологічного менеджменту

Тема охоплює структуру та функції системи екологічного менеджменту. Вона пояснює роль управлінських інструментів у плануванні, організації та контролі екологічних заходів. Особлива увага приділяється взаємодії між різними рівнями управління та ефективності екологічних програм.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти екологічного менеджменту

6. Оцінка екологічних ризиків

У темі розглядаються методи аналізу та прогнозування екологічних ризиків. Вивчаються інструменти кількісної та якісної оцінки впливу діяльності на довкілля. Студенти отримують практичні навички визначення рівня ризику та розробки заходів його мінімізації.

7. Екологічний аудит

Тема присвячена процедурі екологічного аудиту як інструменту перевірки відповідності діяльності підприємства екологічним вимогам. Розглядаються етапи проведення аудиту, його методи та результати. Вона формує уявлення про роль аудиту у підвищенні ефективності екологічного менеджменту та прозорості бізнесу.

8. Екологічні інновації та технології

У темі аналізуються сучасні технології та інноваційні рішення, спрямовані на зменшення негативного впливу на довкілля. Розглядаються приклади «зелених» технологій, енергоефективних систем та екологічних інновацій у

виробництві. Студенти вивчають можливості впровадження інновацій у практику екологічного менеджменту.

9. Маркетинг і комунікації в екологічному менеджменті

Тема розкриває значення маркетингових стратегій та комунікацій у формуванні екологічного іміджу організації. Вона пояснює роль екологічного брендингу, корпоративної соціальної відповідальності та комунікаційних кампаній. Студенти отримують знання про інструменти просування екологічних цінностей у суспільстві.

10. Екологічна культура та соціальна відповідальність

У темі розглядається поняття екологічної культури як системи цінностей та норм поведінки. Вона пояснює значення соціальної відповідальності бізнесу та громадян у збереженні довкілля. Студенти навчаються усвідомлювати роль особистої та колективної відповідальності у забезпеченні сталого розвитку.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин			
	денна форма			
	у тому числі			
	усього	лекц	практ	с.р
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи екологічного менеджменту				
Тема 1. Предмет і завдання екологічного менеджменту — сутність дисципліни, її місце в системі наук та практичне значення.	10	2	2	6
Тема 2. Концепція сталого розвитку — принципи гармонізації економічних, соціальних та екологічних інтересів.	9	2	1	6
Тема 3. Екологічні стандарти та сертифікація — міжнародні та національні системи екологічного регулювання (ISO 14000 тощо).	9	2	1	6
Тема 4. Екологічна політика підприємства — стратегічні напрями та принципи формування корпоративної екологічної відповідальності.	10	2	2	6
Тема 5. Організаційні основи екологічного менеджменту — структура, функції та інструменти управління екологічними процесами.	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практичні аспекти екологічного менеджменту				
Тема 6. Оцінка екологічних ризиків — методи аналізу та прогнозування впливу діяльності на довкілля.	9	2	2	5
Тема 7. Екологічний аудит — інструменти перевірки відповідності діяльності підприємства екологічним вимогам.	8	2	1	5
Тема 8. Екологічні інновації та технології — сучасні рішення для зменшення негативного впливу на довкілля.	8	2	1	5
Тема 9. Маркетинг і комунікації в екологічному менеджменті — формування позитивного іміджу та екологічної репутації організації.	9	2	2	5
Тема 10. Екологічна культура та соціальна відповідальність — виховання екологічної свідомості та інтеграція принципів відповідальності у суспільні практики.	9	2	2	5

Усього	90	20	16	54
--------	----	----	----	----

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи екологічного менеджменту

1. Практичне заняття: Предмет і завдання екологічного менеджменту

- Охарактеризуйте предмет екологічного менеджменту.
- Назвіть основні завдання цієї дисципліни.
- Зазначте роль менеджера у забезпеченні екологічної безпеки.
- Опишіть приклади інтеграції екологічних принципів у систему управління.

2. Практичне заняття: Концепція сталого розвитку

- Охарактеризуйте основні положення концепції сталого розвитку.
- Назвіть принципи гармонізації економічних, соціальних та екологічних інтересів.
- Зазначте приклади реалізації стратегій сталого розвитку.
- Опишіть значення сталого розвитку для майбутніх поколінь.

3. Практичне заняття: Екологічні стандарти та сертифікація

- Перелічіть основні міжнародні та національні стандарти у сфері екології.
- Охарактеризуйте серію стандартів ISO 14000.
- Зазначте значення екологічної сертифікації для підприємств.
- Опишіть механізми контролю відповідності діяльності екологічним вимогам.

4. Практичне заняття: Екологічна політика підприємства

- Охарактеризуйте принципи формування екологічної політики підприємства.
- Назвіть стратегічні напрями корпоративної відповідальності.
- Зазначте приклади екологічних програм у бізнес-процесах.
- Опишіть вплив екологічної політики на імідж організації.

5. Практичне заняття: Організаційні основи екологічного менеджменту

- Охарактеризуйте структуру системи екологічного менеджменту.
- Назвіть основні функції управління екологічними процесами.
- Зазначте інструменти планування та контролю екологічних заходів.
- Опишіть взаємодію між різними рівнями управління.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти екологічного менеджменту

6. Практичне заняття: Оцінка екологічних ризиків

- Охарактеризуйте методи аналізу екологічних ризиків.
- Назвіть інструменти кількісної та якісної оцінки ризиків.
- Зазначте приклади прогнозування впливу діяльності на довкілля.

- Опишіть заходи мінімізації екологічних ризиків.

7. Практичне заняття: Екологічний аудит

- Охарактеризуйте процедуру екологічного аудиту.
- Назвіть етапи проведення аудиту.
- Зазначте методи перевірки відповідності діяльності екологічним вимогам.
- Опишіть значення аудиту для ефективності екологічного менеджменту.

8. Практичне заняття: Екологічні інновації та технології

- Перелічіть сучасні «зелені» технології.
- Охарактеризуйте приклади енергоефективних систем.
- Зазначте значення екологічних інновацій для виробництва.
- Опишіть можливості впровадження інновацій у практику менеджменту.

9. Практичне заняття: Маркетинг і комунікації в екологічному менеджменті

- Охарактеризуйте роль маркетингу у формуванні екологічного іміджу.
- Назвіть інструменти екологічного брендингу.
- Зазначте значення корпоративної соціальної відповідальності.
- Опишіть приклади комунікаційних кампаній у сфері екології.

10. Практичне заняття: Екологічна культура та соціальна відповідальність

- Охарактеризуйте поняття екологічної культури.
- Назвіть принципи соціальної відповідальності бізнесу.
- Зазначте роль громадян у збереженні довкілля.
- Опишіть значення особистої та колективної відповідальності у сталому розвитку.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття: Предмет і завдання екологічного менеджменту – Визначити предмет та функції екологічного менеджменту. – Охарактеризувати його місце в системі наук. – Пояснити основні завдання дисципліни. – Навести приклади практичного застосування екологічного менеджменту.	6
2	Самостійне заняття: Концепція сталого розвитку – Описати принципи сталого розвитку. – Пояснити взаємозв'язок економічних, соціальних та екологічних інтересів. – Навести приклади реалізації стратегій сталого розвитку. – Розробити схему взаємодії суспільства та природи у контексті сталого розвитку.	6

3	Самостійне заняття: Екологічні стандарти та сертифікація – Перелічити міжнародні та національні стандарти у сфері екології. – Охарактеризувати серію ISO 14000. – Пояснити значення екологічної сертифікації для підприємств. – Навести приклади впровадження стандартів у практику. – Скласти короткий огляд екологічних стандартів.	6
4	Самостійне заняття: Екологічна політика підприємства – Визначити принципи формування екологічної політики. – Охарактеризувати стратегічні напрями корпоративної відповідальності. – Навести приклади екологічних програм підприємств. – Пояснити вплив екологічної політики на імідж організації. – Розробити модель екологічної політики для умовного підприємства.	6
5	Самостійне заняття: Організаційні основи екологічного менеджменту – Охарактеризувати структуру системи екологічного менеджменту. – Визначити функції управління екологічними процесами. – Пояснити інструменти планування та контролю. – Навести приклади взаємодії між рівнями управління. – Скласти схему організаційної структури екологічного менеджменту.	5
6	Самостійне заняття: Оцінка екологічних ризиків – Охарактеризувати методи аналізу екологічних ризиків. – Визначити інструменти кількісної та якісної оцінки. – Навести приклади прогнозування впливу діяльності на довкілля. – Пояснити заходи мінімізації ризиків. – Скласти таблицю методів оцінки ризиків.	5
7	Самостійне заняття: Екологічний аудит – Охарактеризувати процедуру екологічного аудиту. – Визначити етапи проведення аудиту. – Пояснити методи перевірки відповідності діяльності екологічним вимогам. – Навести приклади результатів екологічного аудиту. – Скласти план проведення аудиту для підприємства.	5
8	Самостійне заняття: Екологічні інновації та технології – Перелічити сучасні «зелені» технології. – Охарактеризувати приклади енергоефективних систем. – Пояснити значення екологічних інновацій для виробництва. – Навести приклади впровадження інновацій у практику. – Скласти огляд екологічних інновацій у світі.	5
9	Самостійне заняття: Маркетинг і комунікації в екологічному менеджменті – Охарактеризувати роль маркетингу у формуванні екологічного іміджу. – Визначити інструменти екологічного брендингу. – Пояснити значення корпоративної соціальної відповідальності.	5

	– Навести приклади комунікаційних кампаній у сфері екології. – Скласти план екологічної комунікаційної стратегії.	
10	Самостійне заняття: Екологічна культура та соціальна відповідальність – Визначити поняття екологічної культури. – Охарактеризувати принципи соціальної відповідальності бізнесу. – Пояснити роль громадян у збереженні довкілля. – Навести приклади колективної відповідальності у сталому розвитку. – Скласти рекомендації щодо формування екологічної культури.	5
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Екологічний менеджмент» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Екологічний менеджмент» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на п'ятому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)

85-89	добре	В (дуже добре)
75-84		С (добре)
65-74	задовільно	Д (задовільно)
60-64		Е (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Артеменко О.О. *Екологічний менеджмент як основна складова розв'язання екологічних проблем на виробництві*. Вісник ХНТУСГ, 2018.
repo.btu.kharkiv.ua
2. Будько О.В., Кіріченко О.І. *Концептуальні засади системи екологічного менеджменту та її інформаційне забезпечення*. Дніпровський державний технічний університет, 2023. econ.vernadskyjournals.in.ua
3. Григор'єва Т.М.. *Екологічний менеджмент: навчальний посібник*. — Київ: КНЕУ, 2020.
4. Ковальчук І.В.. *Менеджмент природоохоронної діяльності*. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019.
5. Костенко Н.В.. *Сталий розвиток та екологічний менеджмент*. — Київ: НАУ, 2022.
6. Мельник Л.Г.. *Екологічна економіка та менеджмент*. — Суми: СумДУ, 2017.
7. Петренко О.С.. *Екологічна політика підприємства*. — Одеса: ОНУ, 2020.
8. Сидоренко Л.П.. *Екологічний аудит та менеджмент*. — Харків: ХНЕУ, 2021.
9. Шевченко В.М.. *Екологічний менеджмент у системі управління підприємством*. — Київ: КНЕУ, 2018.

10. Яковенко Р.П.. Екологічні стандарти та сертифікація. — Дніпро: ДНУ, 2021.

Додаткові джерела:

1. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». [Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України](#)
2. ISO 14001:2015 Environmental Management Systems — міжнародний стандарт.
3. Наукові статті з ESG-трансформації та «зеленої» економіки. [economics.ihbt.ifmo.ua](#)
4. Методичні рекомендації МОН з екологічної освіти.

Інформаційні ресурси:

1. ЕкоСистема — національна онлайн-платформа (eco.gov.ua) — дані про стан довкілля, реєстри, електронні послуги. [eco.gov.ua](#)
2. Єдиний екологічний вебпортал «ЕкоСистема» — офіційний державний ресурс екологічної інформації. [eco.gov.ua](#)
3. Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля — Міндовкілля України. [Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України](#)
4. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України — gov.ua. [merp.gov.ua](#)
5. Державна екологічна інспекція України — dei.gov.ua. [Державна екологічна інспекція України](#)